

Ken je het nog?

POST OP VAKANTIE

Geen sms, geen telefoon, geen e-mail. Hoe hield je vroeger eigenlijk contact met het thuisfront als je op reis ging? Per poste restante dus. Journaliste Caroline Buijs bewaart goede herinneringen aan de stapeltjes brieven die over de hele wereld op haar lagen te wachten.

Laatst stuitte ik tijdens een uitmestactie van mijn opbergkast op een stapel luchtpostbrieven: als ik vroeger (jaren negentig: een soort van stenen tijdperk zonder smartphones en e-mail) op reis ging, dan hield ik contact per brief. En het leuke was dat ik vanuit exotische oorden niet alleen brieven verstuurde, ik ontving er ook brieven. Ook al had ik geen vast adres en reisde ik met mijn vriendje op de bonnefooi, toch kregen we post. Via ‘poste restante’. Elk (hoofd)postkantoor in een grotere plaats had (en heeft, want het bestaat nog steeds) een afdeling poste restante, en daar werden op naam brieven bewaard voor mensen zonder adres – toeristen zoals ik, dus. Voorafgaand aan zo’n reis gokte ik een beetje rond welke datum ik in welke stad zou aankomen, en zo wist het thuisfront wanneer ze naar welke stad die felbegeerde brief konden opsturen. Want ja, eigenlijk waren de steden waar ik bij het General Post Office (GPO) mijn brieven ophaalde, de hoogtepunten van de reis. Ik keek net zo reikhalzend uit naar de post als ik nu weleens naar mijn mail kan uitkijken. Alleen waren de intervallen wat langer – niet tien keer per dag, maar hoogstens een keer per maand.

De langste periode dat ik weg ben gebleven, was een half jaar. Tijdens zo’n reis belde ik wel met enige regelmaat naar huis om mijn ongeruste ouders te vertellen dat alles goed ging. Ja we doen voorzichtig, nee het geld is nog niet op, ja we eten hier heel gezond, nee we zijn nog niet ziek geweest. Maar zo’n telefoontje duurde vaak niet veel langer dan drie minuten (want duur) of kwam door technische problemen niet eens tot stand. En als ik dan eindelijk contact had, dan hoorde ik alleen mezelf praten in een soort van megagalm.

NIEUWTJES VAN TWEE MAANDEN OUD

Hoofdcommunicatiemiddel was dus de luchtpostbrief. Kwam je ’s morgens per nachttrein aan in een stad van je poste restante-lijstje, dan ging je – hoe gaar je ook was – linea recta, zonder ontbijt, per taxi naar het GPO. Paspoort overhandigen aan de postbeambte en dan in spanning afwachten hoe groot de buit was. Om vervolgens in een cafeetje op je gemak uitgebreid alle brieven te lezen. En nog eens. En nog eens. En daarna lazen mijn

vriendje en ik de grappigste stukjes aan elkaar voor om vervolgens van stapeltje te wisselen, zodat het feest weer van voor af aan begon. Brieven vol nieuwtjes, die inmiddels twee maanden oud waren, maar voor mij nog steeds nieuwtjes waren. Leuke liefdesnieuwtjes, maar ook een aangrijpende brief van een vriend die was neergestoken, waar ik pas twee maanden later over hoorde.

‘De steden waar ik bij het General Post Office mijn brieven ophaalde, waren de hoogtepunten van de reis’

Ook kreeg ik krantenknipsels, foto’s, bloemblaadjes van madeliefjes (nadat ik bloemblaadjes van een bougainville had verstuurd) en vooral heel veel fijne beschrijvingen van het dagelijkse Hollandse leven – waar ik een half jaar niet bij was. Ook al sprak ik mijn dierbaren alleen per post, en dan ook nog niet heel frequent, elke brief die ik kreeg, was wel met aandacht en met de hand geschreven. En voor elke brief die ik terugschreef, nam ik ook weer de tijd – het fijne was dat je ’m even kon wegleggen om er later weer mee verder te gaan. Mijn moeder heeft het er nog weleens over dat, ondanks dat we elkaar toen lange tijd niet zagen, we per brief wel heel veel vertelden. Misschien wel meer dan tijdens onze telefoontjes en sms’jes in het huidige dagelijkse leven. Toch was het ook wel spannend om in een ver land rond te hangen en nauwelijks bereikbaar te zijn. Sharon de Boer (41) heeft haar ouders zo’n zestien jaar geleden behoorlijk ongerust gemaakt: “Ik vloog van Kathmandu naar Birma en ik had met mijn ouders de afspraak dat ik even zou bellen als ik in een nieuw land aankwam. Maar in Birma bleek bellen onmogelijk, ik heb twee dagen bij het postkantoor gehangen en kreeg geen verbinding. Daarom stuurde ik ze in plaats daarvan een kaartje om te vertellen dat alles goed was, niet wetende dat dat er vijf weken over zou doen. Ondertussen waren mijn ouders vreselijk ongerust, ik was al als vermist ➡

‘Het was fijn om tijdens momenten van heimwee al die brieven steeds te kunnen herlezen’

opgegeven toen na vijf weken eindelijk dat kaartje uit Birma in de bus viel.” Doet ze het nu anders, als ze op reis gaat? “Mijn telefoon laat ik thuis, ik moet er niet aan denken dat ik op elk moment van de dag ge-sms’t of gebeld kan worden. Ik probeer wel één keer per week even naar mijn ouders te mailen. Toevalligerwijs ga ik binnenkort weer naar Birma en bellen en mailen is daar nog steeds een ramp. Maar nu weten mijn ouders: geen bericht, goed bericht.”

Per land, stad en postkantoor verschilde de organisatie van de poste restante nogal. Hoogtepunt was het postkantoor in Shanghai, waar op een piepschuimbord een klein strookje met je naam was geprikt. Leverde je het strookje in, dan kreeg je je brief – tegen betaling, dat wel. En dan kwam het erop aan dat je het thuisfront goed had geïnstrueerd hoe de brief te adresseren. Vooral éérs je achternaam, in hoofdletters, en daarna pas je voorletter. Op dat piepschuimbord in Shanghai waren ook strookjes geprikt met grappige naamvarianten als Hold until April. Dat regeltje liet je op de linkerbovenhoek van je brief schrijven, zodat je brief lang genoeg werd bewaard. Maar als het Engels van de postbeambten wat te wensen overliet en het regeltje stond ook nog eens op een wat ongelukkige plaats op de envelop, dan heette je dus ineens Hold until April.

Suzanne Bongers (43) herinnert zich nog het postkantoor van Kathmandu: “Het was daar zo’n onbeschrijfelijke chaos. Ik ben er heel wat brieven kwijtgeraakt, die na een jaar van omzwervingen dan wel weer in Nederland terugkwamen. Zo werden de nieuwjaarswensen voor 1997 in 1998 bezorgd, heel apart.” Hoe houdt ze tegenwoordig contact als ze op vakantie is? “Ik sms even dat ik goed ben aangekomen, maar verder laat ik mijn telefoon het liefst uit.”

LIEVER ONBEREIKBAAR

Tijdens een reis in 1998/1999 kwam het grote omslagpunt: opeens, als uit het niets, waren er internetcafés op de route. Naast het ontvangen van echte brieven via mijn poste restante-adressen, kon ik nu ook elektronische post ontvangen en versturen. In het begin vond ik dat geweldig. Zodra ik een internetcafé zag, stapte ik binnen

om mijn mail te checken. Soms wel twee keer per dag. Totdat ik er na een paar weken achter kwam dat ik zo helemaal niet loskwam van thuis, iets wat ik juist zo vond horen bij lang op reis zijn. Bovendien: de verbinding in die zweterige internetcafés was vaak zo traag, dat ik een hele middag gefrustreerd zat te wachten tot de mail op m’n scherm verscheen. En ik miste de ‘echte’ brieven: het was juist ook zo fijn om gedurende een lange reis, op momenten van heimwee bijvoorbeeld, al die brieven steeds te kunnen herlezen. Een mail printte ik niet zo snel uit, en als ik dat deed, had-ie niet de magie van een heuse brief op een dun luchtpostvelletje. En andersom besteedde ik aan een brief meer tijd en aandacht dan aan een e-mail in een tl-verlicht internetcafé.

Annelies (33) reisde op haar achttiende negen maanden door Australië en maakte het poste restante-tijdperk nog net mee. “In Cairns wachtte ik een paar dagen op een pakketje van mijn moeder, waarin boerenkool zat. Het kwam maar niet en het kwam maar niet. Pas op de ochtend voor mijn vertrek naar Nieuw-Zeeland lag het eindelijk op het postkantoor. Ik weet nog hoe ontzettend blij ik was en hoe ik op de stoep van het postkantoor dat pakketje al heb opengemaakt.” Hoe doet ze dat nu als ze op reis gaat? “Afgelopen zomer verbleef ik in een huis in Spanje waar ook internet was. Ik had mijn laptop bij me en daar had ik achteraf echt spijt van: ik kon steeds mijn mail checken, ook op mijn telefoon.” Eigenlijk, zegt ze, is op vakantie gaan juist het enige geaccepteerde moment om je telefoon niet mee te nemen. Op alle andere momenten wordt toch altijd van je verwacht dat je bereikbaar bent. “En van die mogelijkheid om onbereikbaar te zijn maak ik de volgende vakantie graag gebruik.”

Ondertussen gun ik mijn eigen kinderen later ook hun mooie reizen. En heel stiekem ben ik wel een beetje blij dat zij dan beter te bereiken zijn dan ik vroeger – want met terugwerkende kracht begrijp ik de bezorgdheid van mijn ouders nu een stuk beter. En of ze hun omzwervingen dan via een blog of Facebook aan me zullen tonen, weet ik niet, maar ik zal ze hoe dan ook via poste restante een brief sturen. Die lol wil ik ze niet onthouden. ●

TEKST CAROLINE BUIJS

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Handwriting practice lines consisting of 15 horizontal dashed lines.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines on a white background.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.

A series of horizontal dashed lines for writing, starting from the right edge of the flower stamp and extending across the page.

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines.